

موقعیت مالی ایران و تجربه تازه در زمینه بانکداری خصوصی

اشاره

چندی پیش، مجله *The Banker* ضمن انجام گفتگوهای با دکتر محمدجعفر مجرد، معاون ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و چند تن از مدیران بانک‌های خصوصی ایران، به بررسی وضعیت اقتصادی و مالی و آخرین پیشرفت‌های ایران در زمینه بانکداری خصوصی پرداخته و دستاوردهای این بررسی را در شماره اول دسامبر ۲۰۰۴ خود چاپ کرده است. ترجمه این دو مطلب توسط سیدحسین علوی لنگرودی را در زیر می‌خوانید.

بانک و اقتصاد

(۱) بانک‌های خصوصی در حال داغ ترک کردن تنور رقابت هستند

گفتگو با دکتر محمدجعفر مجرد، معاون بانک مرکزی ایران
□ / با توجه به افزایش بهای نفت، اقتصاد ایران را در وضعیت
کنونی اش، چگونه ارزیابی می‌کنید؟

□ تقاضای اقتصادی واقعی از وضعیت مطلوبی برخوردار
است؛ ما همچنان یک نرخ رشد بالا را در دوره کنونی در اختیار
داریم - ۶/۸ درصد - و بازار نفت نیز بسیار پررونق و شکوفاست.
در همین زمان، بخش خصوصی نیز وارد کارزار شده و نقش
فعال تری را در اقتصاد برعهده گرفته است، به طوری که رشد ناشی
از افزایش سرمایه‌گذاری عظیم بخش خصوصی در طی دو سه
سال اخیر، باعث بیشتر شدن تمایل و علاقه شرکت‌های خارجی
برای ورود به ایران و سرمایه‌گذاری در این کشور شده است.

در حال حاضر، موقعیت مالی ایران هم مناسب است، به
طوری که موازنه پرداخت‌های ایران در حالت مثبت قرار دارد و
مانده حساب ایران در پایان سه‌ماهه اول سال ۱۳۸۳ برابر با
۸۲۹ میلیون دلار بوده است. بدهی‌های خارجی ایران نیز در حد
قابل کنترل ۱۰ درصد از GDP، یعنی ۱۲/۲ میلیارد دلار در
تاریخ فوق می‌باشد و ذخایر ارزی ایران نیز به واسطه افزایش
درآمدهای نفتی و تزریق آن به صندوق ذخیره ارزی، به نحو
چشمگیری افزایش پیدا کرده است.

□ / صندوق ذخیره ارزی چگونه کار می‌کند؟ و از زمان
تاسیس آن، چه میزان ارز وارد آن شده است؟

□ این صندوق، پنج سال پیش و به وسیله دولت به وجود آمد.
برداشت از این صندوق، منوط به اجازه مجلس است و براساس
قانون، این برداشت، تنها به منظور تقویت اعتبارات
اختصاص یافته به بخش خصوصی و تشویق و گسترش این

بخش مجاز می‌باشد. این صندوق به عنوان محلی برای
انباشته شدن مازاد درآمدهای نفتی به منظور استفاده در مواقع
اضطراری در نظر گرفته شده است. مازاد درآمدهای نفتی بیش از
۱۵ دلار برای هر بشکه، به این صندوق تزریق می‌شود. این
صندوق و موجودی آن که جزو ذخایر ارزی کشور می‌باشد و در
خارج از کشور نگهداری می‌شود، به هیچوجه باعث بروز تداخل
در منابع پولی داخل کشور نشده و کنترل آن برعهده بانک
مرکزی ایران است.

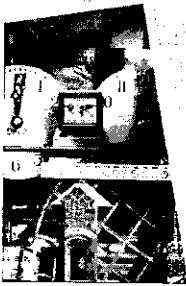
پس از تاسیس این صندوق در پنج سال قبل، بیش از پنج
میلیارد دلار از موجودی آن، در اختیار بخش خصوصی قرار
گرفت تا از آن برای توسعه پروژه‌های گوناگون استفاده شود و از
این طریق، از ورود مازاد درآمدهای نفتی به سایر بخش‌های
اقتصادی که موجب تشدید تورم می‌شود، جلوگیری به عمل آمد.
البته تمام درآمدهای نفتی مازاد، به بخش خصوصی سرازیر
نشده و ۵۰ درصد از موجودی این صندوق برای مقابله با
نوسانات شدید قیمت نفت حفظ می‌شود. در آغاز سال مالی
۱۳۸۳، میزان کل موجودی این صندوق، برابر با ۸/۵ میلیارد
دلار بود و انتظار می‌رود که این موجودی تا پایان سال ۱۳۸۳، با
۱/۵ میلیارد دلار افزایش، به ۱۰ میلیارد دلار برسد. وجود چنین
صندوقی با چنین سرمایه‌ای می‌تواند ایران را در برابر نوسانات
شدید قیمت نفت حفاظت کند و فرایند تنظیم بودجه و اجرای آن
را آسانتر سازد.

□ / عملکرد بودجه سال ۱۳۸۳ را چگونه ارزیابی می‌کنید، و
ارتباط آن را با برنامه پنجساله سوم (۲۰۰۵-۲۰۰۰) چگونه
می‌بینید؟ آیا در چهارمین برنامه پنجساله توسعه، به
بانک‌های خارجی اجازه فعالیت در ایران داده خواهد شد؟

□ قیمت نفت در سال ۱۳۸۳، برابر ۲۲ دلار برای هر بشکه
محاسبه شد و بدین ترتیب، انتظار می‌رود که درآمد نفتی کشور

طی برنامه چهارم توسعه،
ضمن تقویت روند
خصوصی‌سازی بانک‌ها، به
بانک‌های خارجی هم
اجازه داده خواهد شد تا
در ایران سرمایه‌گذاری
کنند.

بانک و اقتصاد

برطرف شده است. در حال حاضر، بانک‌ها اجازه یافته‌اند تا خود را "خصوصی کنند"، هرچند که بحث‌های فراوانی در مورد چگونگی عملی شدن این امر جریان دارد. به‌طور کلی، بر طبق برنامه، ۶۰ درصد بانک‌ها خصوصی خواهند شد و ۴۰ درصد باقیمانده در دست دولت باقی خواهند ماند. بانک‌هایی که قرار است خصوصی شوند، در بازار بورس سهام تهران به فروش خواهند رسید.

❖ **اقدام بانک‌ها در ابتدا به فروش خواهند رسید؟ و این عمل در چه زمانی صورت می‌پذیرد؟**

□ لازم به ذکر است که بانک ملی، همچنان دولتی باقی خواهد ماند و موسسات مالی تخصصی مانند بانک کشاورزی نیز در اختیار دولت باقی خواهند ماند. بنابراین، پنج بانک بزرگ دیگر، یعنی بانک ملت، بانک صادرات، بانک سپه، بانک تجارت و بانک رفاه قابل فروش خواهند بود. مدت زمان مقرر برای فروش این بانک‌ها هنوز مشخص نشده، اما انتظار می‌رود که طی چند ماه آینده، بانک مرکزی در این مورد تصمیم‌گیری نماید. من به‌شخصه انتظار دارم که این فرایند ظرف ۱۲ تا ۱۸ ماه آینده صورت پذیرد.

❖ **بانک‌های دولتی ایران، براساس استانداردهای بین‌المللی، در رده بانک‌های دچار کمبود سرمایه طبقه‌بندی شده‌اند. آیا برنامه‌ای برای بهبود این وضع دارید؟**

□ افزایش سرمایه بانک‌ها، یکی از اهداف عمده برنامه خصوصی‌سازی بانک‌ها بشمار می‌آید و دولت گام‌های بزرگی را در این زمینه برداشته است. در حال حاضر، توجه خاصی به یافتن راه‌های افزایش سرمایه بانک‌ها مبذول شده است. دولت می‌تواند با جلب‌نظر مساعد مجلس و با برداشت از صندوق ذخیره ارزی، سرمایه‌های لازم برای رفع این کمبود را فراهم آورد. به عنوان نمونه، بانک کشاورزی، اخیراً توانسته است با استفاده از سرمایه‌های برداشت‌شده از صندوق ذخیره ارزی، سرمایه‌اش را افزایش بخشد.

❖ **بانک‌ها در صورت خصوصی شدن، چگونه باید عمل کنند؟ و در این حالت، بخش بانکی کشور، از نظر شما از چه ویژگی‌هایی برخوردار خواهد بود؟**

□ بانک‌های دولتی از حمایت بانک مرکزی و در نتیجه، از حمایت دولت برخوردارند و لذا موقعیت مستحکمی دارند. پس مشکل خاصی در مورد آنها وجود نخواهد داشت. اما علت اصلی اجرای برنامه خصوصی‌سازی بانک‌ها، فقدان کارایی لازم و فقدان تکنولوژی‌های جدید در بانک‌های دولتی و شبکه بانکی است. یکی از دلایل تمایل ما به ورود بانک‌های خارجی به کشور نیز همانا ورود تکنولوژی جدید و بهبود و ارتقای سطح استاندارد خدمات بانکی در کشور می‌باشد. بانک‌های خصوصی هم در حال داغ‌تر کردن تنور رقابت هستند و در نتیجه، بانک‌های

در طی این سال به ۱۶/۱ میلیارد دلار رسیده باشد که این امر باعث ایجاد مازاد بودجه می‌شود. اما باید توجه داشت که درآمدهای نفتی مازاد، در خارج از کشور نگهداری شده و هیچ اثری بر وضعیت پولی کشور نخواهد داشت.

برنامه پنجساله سوم توسعه که در بهار سال ۱۳۸۴ به پایان می‌رسد، با هدف اجرای اصلاحات اقتصادی جامع در داخل کشور، از جمله تثبیت نرخ ارز، کاهش مالیات‌ها، آزادسازی اقتصادی و خصوصی‌سازی تنظیم شد که پیامد چنین برنامه‌هایی را می‌توان در تقویت نرخ رشد شش تا ۶/۸ درصدی سال ۱۳۸۳ سراغ گرفت. یکی از عوامل تعیین‌کننده در این میان، تاسیس صندوق ذخیره ارزی کشور به حساب می‌آید.

چهارمین برنامه پنجساله توسعه (۲۰۱۰-۲۰۰۵) هم برنامه اصلاحات را تداوم خواهد بخشید و براساس آن، صندوق ذخیره ارزی به عملکرد کنونی‌اش ادامه خواهد داد. در ضمن، علاوه بر تقویت روند خصوصی‌سازی، به بانک‌های خارجی نیز اجازه داده خواهد شد تا در ایران سرمایه‌گذاری کنند.

► دکتر مجرد: شخصاً انتظار دارم که فرایند خصوصی‌شدن بانک‌های دولتی طی ۱۲ تا ۱۸ ماه آینده صورت گیرد.

قانون جدید سرمایه‌گذاری خارجی، به بانک مرکزی این اختیار را می‌دهد تا نسبت به اعطای مجوز فعالیت و سرمایه‌گذاری به بانک‌های خارجی اقدام نماید. براساس قانون جدید، بانک‌های خارجی و شرکت‌های بیمه خارجی اجازه خواهند یافت که ظرف سه سال آینده، فعالیت خود را در داخل مرزهای ایران آغاز نمایند.

اخیراً بانک Standard Chartered، مجوز فعالیت در جزیره کیش را دریافت داشته است. بانک‌های ایرانی نیز فعالیت‌های برون مرزی خود را در منطقه گسترش داده‌اند، به‌ویژه پس از آن که تعدادی از بانک‌های دولتی ایران در کشورهای افغانستان، عراق و کره و همچنین در بحرین (با مشارکت Future Bank بحرین) اقدام به تاسیس شعب و فعالیت نموده‌اند.

❖ **در گذشته هم بحث خصوصی‌سازی بانک‌ها مطرح بوده است. موضع رسمی بانک مرکزی در زمینه فروش بانک‌ها چیست؟**

□ موانع حقوقی پیش روی فروش بانک‌های دولتی، هم‌اکنون

یکی از اهداف عمده برنامه خصوصی‌سازی بانک‌ها، افزایش سرمایه آنهاست و دولت در این زمینه گام‌های بزرگی را برداشته است.

عملکرد خوب بانک‌های خصوصی، بانک مرکزی را تشویق به اعطای مجوزهای جدید نموده است.

بانک و اعتماد

دولتی را وادار به بهبود خدمات و استفاده بیشتر از تکنولوژی‌های جدید نموده‌اند.

عملکرد خوب بانک‌های خصوصی، بانک مرکزی را تشویق به اعطای مجوزهای جدید به متقاضیان فعالیت بانکی از بخش خصوصی نموده است و در آینده نزدیک، دو بانک خصوصی جدید مجوز بانکداری را دریافت خواهند کرد و بدین ترتیب، تعداد بانک‌های خصوصی ایران به شش بانک افزایش خواهد یافت. بدیهی است که در صورت عملی شدن برنامه خصوصی‌سازی بانک‌های دولتی، این رقابت شدیدتر نیز خواهد شد.

چشم‌انداز سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در زمینه‌هایی مانند پتروشیمی و پروژه‌های گاز چگونه است؟ و در این میان چه پیشرفت‌های مالی قابل‌ذکری خواهید داشت؟ ما دارای مقام دوم جهان از نظر ذخایر گاز هستیم و قراردادهایی برای صادرات گاز به چین، کره، ژاپن و هند خواهیم داشت. همچنین از پتانسیل‌های مطلوبی برای کشیدن خط لوله انتقال گاز به اروپا از طریق ترکیه برخوردار هستیم. فرصت‌های ارزشمندی نیز در زمینه پتروشیمی و گاز و توسعه این بخش‌ها در اختیار ما قرار دارد. در حال حاضر، نیاز ما به استقراض از خارج - به واسطه وجود صندوق ذخیره ارزی - کاهش یافته است، هرچند که با مشکل چندانی در این زمینه، به ویژه تامین مالی پروژه‌های عظیم گازی و پتروشیمی مواجه نیستیم. با این همه، ما با قرارگرفتن ایران در رده چهارم از طبقه‌بندی کلی سازمان‌های اعتباری صادرات، موافق نیستیم، بلکه معتقدیم که ایران باید در رده سوم این طبقه‌بندی قرار گیرد. در این صورت، سرمایه‌گذاری در ایران، ارزانتر خواهد شد و این امر، بخش خصوصی را تشویق به استقراض از خارج می‌کند. دلیل این که بخش خصوصی ایران به صندوق ذخیره ارزی متکی است و نه خارج، این است که نرخ‌های بهره در خارج متغیر است، اما در صندوق ذخیره ارزی ایران، خیر. در صورت بهبود موقعیت ایران در رده‌بندی‌های اعتباری و اتحادیه برن، ایران، تمایل بیشتری به استقراض از خارج پیدا خواهد کرد. تنها در این صورت است که بانک‌های ایرانی قادر به افزایش سرمایه و بهبود عملکرد خود هستند.

آیا مسایل مربوط به فعالیت‌های هسته‌ای ایران، تاثیر منفی خاصی بر فعالیت‌های بخش مالی ایران داشته است؟ به نظر نمی‌رسد که این مسایل، تاثیر خاصی بر بخش مالی ایران داشته باشد. سرمایه‌گذاران داخل و خارج از کشور هم مسایل مربوط به فعالیت‌های هسته‌ای ایران را چندان جدی نمی‌گیرند. آنها به توانایی دولت ایران برای اجرای اصلاحات لازم و بهبود موقعیت ایران در بازارهای جهانی اعتماد دارند. اگر این مسایل تاثیری بر بخش مالی داشت، این تاثیر می‌بایستی

در ارزش پول ایران، یعنی ریال آشکار می‌شد که چنین نشده است. همین امر باعث شده است که سرمایه‌داران اطمینان یابند که پرونده هسته‌ای ایران، به طور صلح‌آمیز حل خواهد شد و جای نگرانی از این لحاظ وجود ندارد. سرمایه‌گذاران به موقعیت ایران، اعتماد کامل دارند.

در حال حاضر، دو چالش عمده پیش روی ایران کدامند؟ دو چالش عمده ایران عبارتند از بیکاری و تورم. گرچه طی سال‌های اجرای برنامه سوم توسعه، نرخ بیکاری کشور از ۱۵ درصد به ۱۱ درصد کاهش یافته است، اما وجود خیل عظیم جوانان در سن اشتغال، می‌تواند یک چالش عمده بشمار آید. دولت، حداکثر تلاش خود را برای یک‌رغمی کردن نرخ بیکاری از طریق رشد اقتصادی و افزایش سرمایه‌گذاری صورت می‌دهد. در برنامه چهارم توسعه، رسیدن به رشد اقتصادی هشت درصدی، پیش‌بینی شده است و دولت می‌کوشد تا با رشد بیشتر، از میزان بیکاری بکاهد.

در همین حال، بانک مرکزی می‌کوشد تا با تورم بالای ۱۵ درصد مقابله کند و تورم را نیز در طی سال‌های آینده "تکرریمی" نماید. بنابراین، یک دوراهی در اینجا وجود دارد: از یک سو، رشد بیشتر، افزایش نقدینگی را به دنبال خواهد داشت که این امر برای اقتصاد پیامدهای وخیمی مانند افزایش تورم را به دنبال دارد. هرچند که نیاز مبرمی به افزایش نقدینگی وجود دارد، اما این افزایش باید کنترل شده باشد تا تورم موجود کاهش یابد. یکی از علل اصلی وجود تورم ۱۴/۷ درصدی کنونی، بالابودن نقدینگی است که این امر نیز یک چالش عمده برای اقتصاد ایران به حساب می‌آید.

۲) بازگشتن به وسیله اصلاحات

اصلاح‌طلبان ایران، برای رشد اقتصادی اشتیاق زیادی نشان داده‌اند که نشانه بارز این امر را می‌توان در برنامه تقویت بانک‌های خصوصی کشور مشاهده کرد.

پیش از انقلاب سال ۱۹۷۹ ایران، تعداد ۲۴ بانک خصوصی در ایران مشغول فعالیت بودند، اما پس از این رویداد، تمام این بانک‌ها ملی اعلام شدند و از بطن ۳۲ بانک دولتی و نیمه‌دولتی، بخش بانکی ایران به ۱۰ بانک دولتی محدود شد. در حالی که بسیاری از بانک‌های بزرگ دولتی ایران، به نوعی معجونی از بانک‌های خصوصی مختلف و به هم پیوسته بودند، خیلی زود، ریشه‌ها و ویژگی‌های این بانک‌ها ناپدید شد، به طوری که تا دهه ۱۹۹۰، تمام این بانک‌ها، دارای یک تعریف و خط‌مشی کاملاً دولتی شدند. با این همه، ایده بانک خصوصی، هیچگاه به طور کامل از نظام بانکی ایران رخت‌برن‌بست و مانند نهاد "بازار" همچنان به حیات خود ادامه داد.

برنامه تقویت بانک‌های خصوصی، نشانه اشتیاق زیاد اصلاح‌طلبان ایران برای رشد اقتصادی است.

یکی از مدیران بانک پارسیان: مردم به بانک‌های خصوصی اطمینان بیشتری پیدا کرده‌اند.

بزرگ دولتی و حتی شرکت‌ها - بوده است و من امیدوارم که این روند همچنان ادامه یابد.»

آقای فتحعلی معتقد است که تغییراتی که دولت در اصل ۴۴ قانون اساسی به وجود آورده، نه تنها به پیدایش بانک‌های خصوصی کمک کرده، بلکه راه را برای خصوصی‌سازی بانک‌های بزرگ دولتی نیز هموار ساخته است. با این حال، او به این امر اذعان دارد که سیستم متمرکز کنونی و ایدئولوژی دولتی حاکم بر نظام بانکی ایران را یک شبه نمی‌توان تغییر داد. او در این مورد می‌گوید: «هم اکنون، شما مجبورید به منظور بازسازی و تقویت اقتصاد و ایجاد اشتغال، دست بخش خصوصی را بازتر بگذارید و بدین ترتیب، بسیاری از مسایل حل خواهند شد، فقط به شرط آن که بخش خصوصی، نقش تعیین‌کننده‌تری را در این زمینه بازی کند.»

بانک‌های خصوصی به رهبری بانک پارسیان، توانسته‌اند ابتکارهای جالبی در بازار سپرده‌های بانکی به وجود آورند. این چهار بانک خصوصی، با دراختیار داشتن بیش از ۳۰۰۰۰ میلیارد ریال (۳/۴ میلیارد دلار) سپرده، نزدیک به ۵/۵ درصد از کل سپرده‌های بازار را در طی چند سال فعالیت خود جذب کرده‌اند. در این شرایط، و با توجه به افزایش اعتماد عمومی به این بانک‌ها، سهم بانک‌های خصوصی از بازار سپرده‌گذاری ایران در طی سال ۲۰۰۵، به هفت تا هشت درصد خواهد رسید که این به نوبه خود، یک دستاورد تحسین‌برانگیز به حساب می‌آید.

این چهار بانک خصوصی در حال ورود به بازار بورس تهران هستند. هم بانک اقتصاد نوین و هم بانک کارآفرین، در حال حاضر در لیست شرکت‌های عرضه شده در بورس تهران هستند. بانک پارسیان در دسامبر ۲۰۰۴ وارد بازار بورس شد و بانک سامان نیز طی سال ۲۰۰۵ اقدام به این کار خواهد کرد.

بانک پارسیان: بانک پارسیان، در سپتامبر ۲۰۰۱ تاسیس شد و توانست به سرعت گسترش یابد. سپرده‌های این بانک با افزایش ۴۲۳ درصدی، به ۷۱۵۲ میلیارد ریال در سال منتهی به ۲۰ مارس ۲۰۰۴ [۱۳۸۲] رسید که این رقم تا اوایل ماه نوامبر سال ۲۰۰۴ [آبان ۱۳۸۳] دو برابر شد، یعنی ۱۶۰۰۰ میلیارد ریال. در حال حاضر، میزان سپرده‌های نزد بانک پارسیان، از مجموع سپرده‌های سه بانک خصوصی دیگر ایران بیشتر است. بانک پارسیان، نه تنها به عنوان رهبر و بانک پیشرو در زمینه کارت‌های اعتباری مطرح است، بلکه از نظر تعداد شعب نیز نسبت به سه بانک دیگر سرآمد است. تا نوامبر سال ۲۰۰۴، این بانک توانست شبکه‌ای شامل ۴۶ شعبه را که همگی به صورت Online به هم متصل هستند و حتی شعبه‌ای در منطقه آزاد تجاری کیش را نیز دربرمی‌گیرند، به وجود آورد.

آقای فتحعلی پیش‌بینی می‌کند که تعداد شعب این بانک تا ۲۰ مارس سال ۲۰۰۵ [پایان سال شمسی ۱۳۸۳]، به ۷۰ تا

پس از ارزیابی برنامه سوم توسعه (۲۰۰۵-۲۰۰۰)، برنامه‌ریزان اقتصادی ایران، به گذشته برگشتند و بر لزوم وضع قوانین خاص تشکیل بانک‌های خصوصی نوین تاکید کردند. در سال‌های اخیر، چهار موسسه بانکی خصوصی در ایران ایجاد شدند: بانک اقتصاد نوین، بانک کارآفرین، بانک پارسیان، و بانک سامان.

معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (محمدجعفر مجرد) در گفتگویی اختصاصی با مجله The Banker اعلام کرد که دو بانک خصوصی دیگر نیز در حال شکل‌گیری هستند. اما علت این همه علاقه و گرایش به بانک‌های خصوصی در ایران چیست؟ آنچه مسلم است، این است که اصلاح‌طلبان در دولت ایران، علاقه زیادی به رشد اقتصادی و کاهش بیکاری - به هر طریق ممکن - دارند. فعالیت این چهار بانک خصوصی، می‌تواند زمینه را برای اجرای طرح خصوصی‌سازی پنج بانک بزرگ دولتی مساعدتر سازد. هرچند که مخالفت‌ها و مقاومت‌هایی در برابر خصوصی‌سازی بانک‌ها در داخل کشور وجود دارد و بانک‌های خصوصی با موانع جدی بسیاری روبرو هستند، اما به نظر می‌رسد که اصلاح‌طلبان، راه خود را برگزیده‌اند و بازار نیز تا حد زیادی در این زمینه از آنها حمایت می‌کند.

بهرام فتحعلی، رییس هیات‌مدیره بانک پارسیان، بزرگترین بانک خصوصی ایران، می‌گوید: «بانک‌های خصوصی در ایران، فقط به فکر ادامه حیات نیستند؛ آنها در حال شکوفاشدن و توسعه نیز هستند.» او سپس توضیح می‌دهد که این چهار بانک، نه تنها کوشیده‌اند تا سرمایه خود را در سال ۲۰۰۴ افزایش دهند، بلکه توانسته‌اند تا حد زیادی بر میزان سپرده‌ها و تعداد شعب خود نیز بیفزایند.

او می‌افزاید: «مردم، اطمینان بیشتری به بانک‌های خصوصی پیدا کرده‌اند. ما هم هر کاری را که بانک ملی (بزرگترین بانک دولتی ایران) انجام می‌دهد، می‌توانیم انجام دهیم و بدین وسیله برای خود اعتبار و آبرو کسب می‌کنیم.»

بالا تر رفتن انتظارات

آقای فتحعلی معتقد است که ورود بانک‌های خصوصی به نظام بانکی ایران، باعث بالا تر رفتن انتظارات مشتریان بانک‌ها شده و در نتیجه، نگرش‌ها و تفکر حاکم بر بانک‌های دولتی را نیز متحول ساخته است.

او می‌گوید: «جامعه، توجه زیادی به خدمات بانکی موردنیاز خود دارد و برای این امر، هر هزینه‌ای را پرداخت خواهد کرد. چنین انتظاراتی بر بانک‌های دولتی نیز اثر خواهد گذاشت و این اثرگذاری، به نفع همه خواهد بود. به نظر من، شروع به کار بانک‌های خصوصی به نفع همه - از مشتری گرفته تا بانک‌های

سهم بانک‌های خصوصی از بازار سپرده‌گذاری در ایران طی سال ۲۰۰۵، به هفت تا هشت درصد خواهد رسید.

معاون مدیرعامل بانک اقتصاد نوین: با این که خدمات ما نسبت به بانک‌های دولتی گرانتر است، اما مردم ما را ترجیح می‌دهند، زیرا...

۸۰ شعبه برسد که این تعداد شعبه، بیشتر از کل شعب سه بانک خصوصی دیگر خواهد بود. این بانک همچنین با دراختیار داشتن ۴۹۰۰ پایانه فروش (POS)، در رأس سه بانک خصوصی دیگر قرار دارد. بانک پارسیان همچنین ۲۵۰۰۰۰ کارت اعتباری و تعداد قابل ملاحظه‌ای کارت بدهکار تا حد ۴۰۰۰۰۰ عدد در سال ۲۰۰۴ را صادر نموده است. با این همه، بانک پارسیان، برعکس بانک‌های بزرگ دولتی، فاقد دستگاه‌های خودپرداز اتوماتیک (ATM) است. آقای فتحعلی در این مورد می‌گوید که دستگاه‌های خودپرداز در ایران نمی‌توانند چندان موفق باشند، آن هم به علت کوچک بودن اندازه اسکناس‌های ایرانی که استفاده از ATM را برای معاملات کلان، غیرممکن می‌سازد.

بانک اقتصاد نوین: بانک اقتصاد نوین، در آگوست سال ۲۰۰۱ تاسیس شد و اولین بانک خصوصی ایران محسوب می‌شود. این بانک توانست به سرعت شبکه شعب و سرمایه مبنای خود را گسترش بخشد و استراتژی اصلی خود را بر محور بانکداری شرکتی مقدم بر بانکداری شعبه‌ای قرار داد. دکتر زینی، معاون مدیرعامل بانک اقتصاد نوین، در گفتگوی اختصاصی با مجله The Banker توضیح داد که این بانک برنامه‌ای را برای افزایش تعداد شعب خود از ۲۱ شعبه به ۲۸ شعبه تا مارس ۲۰۰۵ در دست اجرا دارد. بانک اقتصاد نوین، همچنین در آینده‌ای نزدیک به طرح مشترک ATM با مشارکت بانک‌های دولتی بزرگ (طرح شتاب) خواهد پیوست. این بانک، همکاری‌های گسترده‌ای هم با بانک تجارت دارد.

به گفته آقای زینی، مزیت عمده بانک اقتصاد نوین بر بانک‌های دولتی این است که این بانک، با پرداخت دستمزدهای مناسب و کافی به کارمندان، توانسته است پرسنل با کیفیت بالایی را جذب کند. او می‌افزاید: «ما به‌طور کامل از مقررات تعیین‌شده توسط بانک مرکزی پیروی می‌کنیم، سیستم تکنولوژی اطلاعات (IT) ما بسیار خوب و جدید است و ما به‌طور فزاینده‌ای جذاب‌تر می‌شویم. هرچند که خدمات ما نسبت به بانک‌های دولتی گرانتر است (ما ۲۷ درصد کارمزد دریافت می‌داریم و بانک‌های دولتی ۱۷ درصد) اما مردم ترجیح می‌دهند نزد ما بیایند، فقط به‌خاطر خدمات ویژه ما و دقت فوق‌العاده ما در کار.»

بانک اقتصاد نوین که میزان سرمایه پرداخت‌شده‌اش را در شش ماه منتهی به سپتامبر ۲۰۰۴ به ۵۰۰ میلیارد ریال رسانید، در بهار سال ۲۰۰۴، طرحی را برای دهم‌برابر کردن سرمایه ثبت‌شده‌اش از ۲۹/۵ میلیون دلار به ۲۹۴ میلیون دلار طی یک دوره چهارساله به تصویب رسانده است.

بانک اقتصاد نوین، از سوی بورس تهران پذیرفته شده و در اواخر فوریه سال ۲۰۰۴، قیمت اولیه هر سهم از سهام این

بانک، ۳۷۰۰ ریال بود که این رقم در نوامبر همین سال به ۱۰۰۲۰ ریال رسید. به نظر می‌رسد که رشد بانک اقتصاد نوین، بیشتر نیز خواهد شد، به‌ویژه به علت آن که بانک اقتصاد نوین یک شعبه بیمه نیز تاسیس کرده است.

بانک سامان: بانک سامان در سال ۲۰۰۲ تاسیس شد. عمده فعالیت‌های این بانک بر زمینه توسعه شعب در داخل کشور و افزایش سرمایه بانک متمرکز شده است. در اکتبر سال ۲۰۰۴، سرمایه پرداخت‌شده این بانک دو برابر شد، یعنی از ۴۰ میلیون دلار به ۸۰ میلیون دلار و به گفته تورج کاکوند، سخنگوی این بانک، انتظار می‌رود که این رقم در سال ۲۰۰۵، دو برابر شود و به ۱۶۰ میلیون دلار برسد. بدیهی است که چنین امری با توجه به عرضه سهام این بانک در بورس، دور از دسترس نیست. بانک سامان دارای ۲۱ شعبه در سراسر کشور، ۲۸ دستگاه خودپرداز و ۱۰۰ پایانه فروش (POS) می‌باشد. این بانک برنامه‌هایی را هم برای افزایش تعداد شعب خود در کشور، از جمله عرضه خدمات بانکی در جزیره کیش در دست اجرا دارد. به طور کلی، انتظار می‌رود که تعداد شعب این بانک تا مارس ۲۰۰۵، به ۲۵ شعبه و تا مارس ۲۰۰۶، به ۳۵ شعبه برسد.

بانک سامان توانسته است با تمرکز کافی بر بخش IT، نخستین بانک ایرانی باشد که خدمات بانکداری اینترنتی را عرضه می‌کند و از شبکه گسترده ATM و POS برخوردار است. در سال منتهی به ۲۰ مارس ۲۰۰۴ (۱۳۸۲ شمسی)، سود پیش از کسر مالیات بانک سامان، ۱۱۵ میلیارد ریال بود که از بانک اقتصاد نوین بیشتر و از بانک پارسیان کمتر بود.

آقای کاکوند معتقد است که اگرچه نرخ اعتبارات بانک سامان بین ۲۶ درصد تا ۲۸ درصد و نرخ سود سپرده‌های یکساله این بانک ۱۷ درصد بوده که خیلی بیشتر از نرخ هشت درصدی بانک‌های دولتی است، اما به علت بالا بودن کیفیت خدمات عرضه‌شده در بانک سامان، مشتریان بیشتری جذب این بانک شده‌اند.

بانک سامان در اصل همانند موسسه اعتباری «کارآفرین» در سال ۱۹۹۹ تاسیس شد که بعدها در ژانویه ۲۰۰۱ تبدیل به بانک شد. خط مشی اصلی این بانک عبارتست از تبدیل شدن به نمونه بانک‌های آینده. از نظر آماری نیز ده شعبه بانک سامان توانسته‌اند در ۱۲ ماه منتهی به ۲۰ مارس ۲۰۰۳ (۱۳۸۱ شمسی) به سود پیش از کسر مالیات ۷۹/۷ میلیارد ریالی (۹/۸ میلیون دلار) دست یابند که این رقم در ۱۱ ماه منتهی به ۱۹ فوریه ۲۰۰۴، به ۱۲۳ میلیارد ریال (۱۴/۸ میلیون دلار) افزایش یافته است.

به علت بالا بودن کیفیت خدمات عرضه‌شده در بانک سامان، مشتریان بیشتری جذب این بانک شده‌اند.